

- виробництву все більш доброякісної (натуральної, оригінальної, екологічно чистої) продукції для всебічного покращення життя споживачів – українського народу;
- досягненню високої продуктивності праці та основі гармонійних стосунків між членами трудового колективу;
- покращенню стану довкілля нашої країни на радість життя усіх.

Список використаних джерел:

1. Богословы. Фома Аквинский (1225-1274). URL: <https://studfiles.net/preview/1200201/>.
2. Задорожна О.Г. Сучасне господарство: постнекласична методологія як основа розгортання антикризових трансформацій : Монографія. Харків: «Точка», 2018. 356 с.
3. Задорожный Г.В. Человекоспасительная функция хозяйствоведческой науки. Харьков. Солоницевка. 2012. 180 с.
4. Компанієць В.В., Полякова О.М. Моральні основи економіки та підприємницької діяльності. Харків. 2011. URL: <https://studfiles.net/preview/2914964//>
5. Куценко В.Й. Напрями розвитку соціально-орієнтованої економіки України. Управління розвитком суб'єктів підприємництва: механізми, реалії, перспективи : колект. моногр. / за заг. ред. Т. В. Гринько. Дніпро : Біла К. О., 2018. С. 220-229.
6. Куценко В.И. Оценка уровня развития социальной ответственности субъекта хозяйствования. Innovative economy and problems of its formation in post-communist countries: Proceedings of Materials of International Scientific-Practical Conference Dedicated to the Foundation of the Institute (1-2 July, 2016). Ivane Javakhishvili Tbilisi state university Paata Gugushvili institute of economics. Tbilisi. P. 479-484.

Кучеренко С. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ БЕЗГРОШОВИХ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ
У КРИЗІ**

Пов'язана із пандемією коронавірусу світова криза що розпочалася наприкінці 2019 року, привела до фінансової кризи ряд країн, корпорацій і безліч підприємств. Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings прогнозувало падіння глобального внутрішнього валового продукту (ВВП) у 2020 році до 3,9% [1]. Міжнародний валютний фонд (МВФ) стверджував, що якнайменше 170 країн з 180 країн-членів МВФ очікують суттєве зниження доходів на душу населення, а рецесія, пов'язана із пандемією коронавірусу, призведе до результатів падіння світової економіки, найбільшого навіть у порівнянні з великою рецесією 30-х років [2]. На фоні світових фінансових трендів очікувалося й падіння економіки України. На даний момент, на жаль, виправдалися всі негативні прогнози щодо фінансових втрат цілого світу і окремих країн.

Але в цілому можна вважати, що фінанси України витримали перший натиск пандемії. Далося взнаки, що Україні вже прийшлося перенести як найменше дві найглибокі кризи – це світова фінансова криза 2008 року, яка привела до падіння ВВП України на 15% у 2009 році, та анексія Криму і початок конфлікту в Донбасі, що зумовило падіння ВВП в Україні на 6,8% в 2014 році, а в 2015 внутрішній валовий продукт скоротився ще на 9,8% [4].

Отже, на відміну від попередніх криз, протягом останньої банківська система України залишалася стабільною. Але все ж таки найбільше постраждали саме фінанси України.

Ухвалений у 2019 році бюджет на 2020 рік уже в квітні був зменшений у частині доходів при збільшенні видатків та встановлення дефіциту в розмірі 298 млрд грн. [3].

При цьому відомо, що Україна не змогла скористатися фінансовою допомогою ані Міжнародного валютного фонду, ані Світового банку, що могло суттєво покращити фінансову ситуацію в країні. Отже, 2020 рік коронавірусної кризи продемонстрував наявність певних внутрішніх резервів підтримки фінансової системи України, що, перш за все, сказалося на життєздатності грошових потоків усередині країни, між підприємствами – виробниками і постачальниками послуг, між виробниками і торговельними установами та між торгівлею і населенням. При цьому стійкість грошових потоків не була суттєво підтримана чистими грошовими вливаннями, а, отже, є наслідком певних організаційних рішень усередині економічних об'єктів, у тому числі – шляхом гнучкого застосування інструментів безгрошових фінансових відносин підприємств, що означає необхідність дослідження цього того досвіду в умовах явного дефіциту грошової маси.

Формально під грошовим потоком можна вважати сукупність подій, які відображають факти переходу грошових коштів від одного власника до іншого у зв'язку з виконанням ними взаємних договірних зобов'язань, із фіксацією фактів перерахування грошових коштів з одного розрахункового рахунку на інший. Представляючи грошовий потік підприємства як сукупність двох зустрічних процесів, а саме виплат і надходжень коштів, отримуємо як два окремі предмети управління вхідний (надходження) і вихідний (виплати) грошові потоки.

Безумовно, для фінансового стану підприємства, якщо відволіктися від реальних обставин відносин з іншими підприємствами, найкраще мати позитивний результативний грошовий потік, коли сума надходжень за якийсь період перевищують суму виплат. Але треба розуміти, що таке бажання є дзеркальними, тобто, намагання отримати позитивний грошовий потік одному суб'єктові приводить до вимушеного негативного грошового потоку іншого. В цій грі «перетягування канату» в принципі не може бути переможця. Бо результат гри на будь-який момент відображає стан кредитно-дебіторських відносин двох суб'єктів діяльності, що змагаються в отриманні плюсів у стані розрахунків між суб'єктами. Але грошовий потік у кожний момент часу складається не лише за результатами операційної діяльності підприємств, але й інвестиційної і суто фінансової. Тобто, у єдиному грошовому потоці перемішуються три його складових. В період кризи коронавірусу переважає масовий від'ємний результат чистого грошового потоку у підприємств багатьох галузей. Після року їхнього функціонування було виявлено дуже багато причин їхніх фінансових втрат. Деякі з них опинилися в зоні ризику – транспорт, будівництво, страхування, тощо. У той же час слід вважати цілком сприятливим стан торгівлі продуктами харчування, медикаментами, інтернет-торгівлі всіма видами товарів. Працюють в більш-менш стабільному режимі і виробничі підприємства. Саме їхнє стійке становище підтримує нова якість фінансових потоків, значну частку в яких грошові потоки було замінено на безгрошові. В дійсності господарська діяльність в Україні давно вже функціонує в умовах жорсткого грошового дефіциту і звикла до роботи із величезними кредиторськими і дебіторськими зобов'язаннями, але деякі підприємства опинилися в ступорі перед новою хвилею нестачі грошових ресурсів. Рішучим фактором для

розуміння місця грошових потоків у діяльності підприємств є те, що виробничі відношення виникають безпосередньо в процесі створення продукції, а фінансові – лише в сфері обміну готовими продуктами через грошову форму, яка формально може відділятися від змісту обмінного процесу. У дійсності виробничий і фінансовий цикли не обов’язково відбуваються синхронно, а можуть доволі сильно зміщатися один відносно іншого. У разі настання тяжких для фінансових потоків умов суб’єкти господарювання повинні вміти користуватися механізмом фінансування своєї діяльності не тільки за допомогою грошових, але й безгрошових фінансових потоків. Такі умови актуалізують необхідність враховувати фінансові потоки в безгрошовій формі з метою визначення реальних можливостей господарювання у безгрошовому режимі протягом тривалого періоду.

Список використаних джерел:

1. Fitch вдвое ухудшило прогноз падения ВВП мира из-за «небывалой рецессии». Rbc.ru/economics. Пандемия коронавируса, 22 апр, 19:02. URL: <https://www.rbc.ru/economics/22/04/2020/5ea061ce9a794725ece81db6>
2. Веремеева Татьяна. МВФ пересмотрит прогноз падения мировой экономики: сокращение будет серьезнее, чем ожидалось ранее. К: Новости. 16 июня 2020, 18:51. URL: [https://money.comments.ua/news/economy/mvf-peresmotrit-prognoz-padeniya-mirovoy-ekonomiki-sokraschenie-budet-ser-eeznee-chem-ozhidalos-ranee-654815.html](https://money.comments.ua/news/economy/mvf-peresmotrit-prognoz-padeniya-mirovoy-ekonomiki-sokraschenie-budet-sereznee-chem-ozhidalos-ranee-654815.html)
3. Винокуров Я., Максимчук Н. Бюджетный кризис настиг Украину: средств на незащищенные расходы уже нет. *Экономическая правда*. Вторник, 24 ноября 2020, 08 : 45. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2020/11/24/668325/>
4. Скільки Україна заплатить за пандемію коронавірусу. BBC. Україна. 7 квітня 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-52183753>

Кушнір О. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**НОРМУВАННЯ ЗБУТОВИХ ЗАПАСІВ
НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Збутові запаси є дуже важливою виробничою складовою кожного підприємства, тому що вони знаходяться практично на всіх етапах обігу виробництва. Тож якщо підприємець хоче, щоб його діяльність мала хороший фінансовий результат, він повинен приділяти багато уваги процесу ефективного нормування збутових запасів.

Якщо говорити про нормування запасів, то потрібно почати з їх управління, тому що управління являє собою складний комплекс механізмів, які впливають на всю діяльність підприємства в цілому. Адже якщо всі механізми працюють ефективно, то на підприємстві оптимізація запасів відбувається на високому рівні.

Процес управління запасами ділиться на декілька складових: нормування товарно-матеріальних цінностей та запасу готової продукції.

При нормуванні товарно-матеріальних цінностей враховуються наступні фактори: обсяг виробництва та реалізації продукції; швидкість замовлення та передачі; пропускну спро-